

วิทยานิพนธ์นี้มีความมุ่งหมายในการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2459 – 2500 โดยเน้นการศึกษาใน 3 ด้าน คือ แนวคิดและความเป็นมา รูปแบบโครงสร้างของกระบวนการจัดการศึกษา และผลของการจัดการศึกษา จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยไทยได้มีจุดกำเนิดและแนวคิดมาจากความมุ่งหมายในการผลิตคนเพื่อเข้ารับราชการในหน่วยงานของรัฐอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวเมื่อ พ.ศ.2435 โดยมีที่มาจากการผสมผสานแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาดูงานจากต่างประเทศแล้วนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทย โดยนำแนวคิดสำคัญมาจากญี่ปุ่นและอินเดียซึ่งผ่านการรับและถ่ายทอดมาจากตะวันตกอีกทอดหนึ่ง ในขั้นต้นมหาวิทยาลัยไทยได้ขยายงานจากโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้ขยายงานจากการผลิตคนเข้ารับราชการเพื่อเป็นการเรียนการสอนแบบตลาดวิชาเพื่อขยายความมุ่งหมายให้กว้างออกไป จึงได้ทำการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นแต่ปรากฏว่าผลจากการเรียนการสอนในระยะแรกนั้นมีอุปสรรคที่สำคัญคือ ด้านงบประมาณ หลักสูตร ความไม่เหมาะสมของสถานที่และการขาดแคลนบุคลากร จึงทำให้การเรียนการสอนในระยะแรกยังไม่ถึงขั้นปริญญาตรี ภายหลังจากที่ได้มีการเจรจาความร่วมมือระหว่างมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์กับรัฐบาลไทยจึงทำให้สามารถจัดหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตได้สำเร็จเป็นปีแรก ใน พ.ศ.2466 จนมีผู้สำเร็จการศึกษาครั้งแรกใน พ.ศ.2471 อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยยังคงมีภารกิจหลักทางด้านการสอน ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากก็ยังคงเข้ารับราชการเป็นสำคัญ ยกเว้นคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่สามารถเข้าทำงานในบริษัทเอกชนได้ด้วย กิจกรรมนิสิตในช่วงเวลานี้ยังเน้นทางด้านความบันเทิงและกีฬาเป็นหลัก หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมาย การเมืองการปกครองให้แก่พรหฺลยสุ่ประชาชนเพื่อรองรับต่อระบบการปกครอง ในเวลานี้มหาวิทยาลัยได้มีรูปแบบโครงสร้างที่อิสระมากขึ้นจึงทำให้สามารถพัฒนาการศึกษาไปได้อย่างรวดเร็วขึ้นจนทำให้มีการขยายการเรียนการสอนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของทั้งสองมหาวิทยาลัยและยุคนี้นิสิตนักศึกษาได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขยายงานตามความมุ่งหมายของรัฐ โดยเฉพาะด้านตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งปรากฏว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้นยังไม่ก้าวหน้ามากนักเพราะอยู่ในช่วงระหว่างการก่อตั้งและขาดแคลนงบประมาณ ส่วนมหาวิทยาลัยที่ตั้งมาก่อนหน้านั้นสามารถดำเนินงานไปได้อย่างก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

This thesis aims to study the history and development of university in Thailand since B.E. 2459 – 2500 by focusing on 3 aspects include concept and background, form of structure of the educational planning and the result of the educational planning. The study found that the original intention and concepts of university in Thailand came from the aim to produce capable personnel to work in the public sector which was the result of the state reformation in the reign of King Chulalongkorn, B.E. 2435. This educational concept adapted from other country, the significant concept was mixed from Japan and India by developing educational system from European country. At the beginning, Thai university was upgraded from the Royal Pages School to the Civil Service College. After that, King Vajiravudh desire to expand the duty of the school, not only to served the public sector but also expanding more disciplines so as to spread variety of knowledge to serve other sector, therefore, he established Chulalongkorn University. The education in University had important obstacles at the beginning, such as financial budget, course, unsuitable place and skillful staffs that made the education unsuccessful. Then, after the co-operation of Thai government and The Rockefeller Foundation, the Medical Education Program first started in B.E. 2466. The first graduated students were in B.E. 2471. However, Chulalongkorn University has the principle missions in producing civil servant and almost graduated students still working in the public sector except graduated students from Engineering Program who also capable work in the privet sector. The student activities at this period, focusing on entertainment and sport. After the establishment of constitutional monarchy, Thammasat University was established to spread the knowledge of Law and Politic to Thai citizen. In this period, the structure of university are more independent that result in the rapidly of educational development of Chulalongkorn University and Thammasat University in both quantity and quality and the students began to play important role and participation in Politic. After the World War II, Medical University, Kasetsart University and Silpakorn University were established to expanded knowledge follow up the state policy. The administration of Kasetsart University and Silpakorn University had less progression because they had just established and they had less financial budget , while the university that established before had better progression both in quantity and quality.